

Sihtasutus Eesti Maaelumuuseumid asutamine Tori Hobusekasvanduse ja C.R. Jakobsoni Talumuuseumi arengud ja tulevik sihtasutuse koosseisus

Merli Sild juhatuse liige 29.08.2019

MAAELUMINISTEERIUMI HALDUSALA MUUSEUMIDE REFORM

- Vabariigi Valitsuse 2015-2018 tegevusprogrammi üheks prioriteediks oli riigireformi läbiviimine, sh muuseumide üleviimine sihtasutusteks või kohalikule omavalitsustele
- Muuseumide võrgu ümberkorraldamine hõlmas ka Maaeluministeriumi haldusalas olevaid muuseume, sh Tori Hobusekasvandust, mida haldas alates 16.12.2016 Eesti Põllumajandusmuuseum
- **28. augustil 2017 asutas Eesti Vabariigi nimel Maaeluministerium SA Eesti Maaelumuuseumid,** eesmärgiga tagada Eesti põllumajandusajaloo kogumine, säilitamine, uurimine ja vahendamine ning C. R. Jakobsoni Talumuuseumi, Eesti Põllumajandusmuuseumi ja Tori Hobusekasvanduse säilitamine.

Maaeluministeeriumi ootused sihtasutusele Eesti Maaelumuuseumid

- Säilitada ja täiendada riigile kuuluvat muuseumikogu
- Kättesaadavus avalikkusele, MuIS
- Kaasajastada ja luua uusi interaktiivseid näitusi
- Koostöö koolidega – erinevate teemakohaste ja mõtestatud haridusprogrammide pakkumine
- Asjatundlikkus ja uuendusmeelsus loovsid võimaluse sihtgruppide laiendamiseks, olles sillaks mineviku ja tuleviku vahel
- Ohustatud tõugude säilitamine ja tutvustamine
- Maaelumuuseumide rolli suurem kui põllumajandusajaloo säilitamine (toidutootmise tulevik ja toidu ostmis- ja tarbimisharjumuste muutumine, teaduse osa põllumajanduse arengus, globaalsed keskkonnaprobleemid),
- Maaelu areng ja olulised reformid maaelu mõjutajana oluliste teemade tutvustamine

Maaelumuuseumide kogud

- **Carl Robert Jakobsoni Talumuuseum – 11 263 säilikut**

- **Ajaloolised kogud**, arhiivmaterjalide kogu, arhiivraamatukogu, C. R. Jakobsoni raamatukogu, C. R. Jakobsoni perekonna raamatukogu

- **Eesti Põllumajandusmuuseum – 58 332 säilikut**

- **Maaelu ja põllumajanduse arengu võimalikult mitmekülgne jäädvustamine, säilitamine ja avalikkusele kättesaadavus**
- Materjali teaduslik analüüs, uurimistulemuste ja allikmaterjalide publitseerimine. Uurimisbaas põllumajandusteadlastele, etnoloogidele, ajaloolastele, üliõpilastele, õpilastele, kodu-uurijatele

- **Tori Hobusekasvandus – kogude arvele võtmine**

- Eesti vanim, 1856. a tegevust alustanud hobusekasvandus.
- Tänapäevani tegeletakse eesti ja tori tõugu hobuste kasvatamise ja aretamisega, külastajate vastuvõtmisega.
- Saab tutvuda 1862. a valminud Tori mõisakomplekis

kuuluva **tallikompleksiga**

TEGEVUSED SA EESTI MAAELUMUUSEUMID ALUSTAMISEKS – ARENGUKAVA KOOSTAMINE

- **MISSIOON** - Aidata kaasa põllumajanduse ja maaelu ning sellega seotud kultuuripärandi väärtustamisele ühiskonnas.
- **VISIOON** - Maaelumuuseumid pakuvad maakultuuripärandi kompetentsi- ja hariduskeskusena elamuslikku kogemust nii kohalikele kui ka väliskülalistele
- **Põhimõtted**
- **EHEDUS** – oleme elav muuseum, kus inimesed saavad kogeda maaelu kogu tema eheduses
- **UUENDUSLIKKUS** – maakultuuripärandi hoidjatena ja vahendajatena ei vaata muuseum mitte ainult minevikku, vaid ka tulevikku
- **KÜLASTAJAKESKSUS** – kogu meie tegevus lähtub külastajast
- **AVATUS JA KAASATUS** – oleme avatud, kaasav ja tulevikku vaatav muuseum. Oma missiooni elluviimiseks teeme tihedat koostööd paljude oluliste partneritega, et üheskoos saavutada palju enamat
- **Koostöös arengukava kavandamine**

C. R. Jakobsoni Talumuuseumi tulevik

– olulised arengud

- Mitmekülgsete elamuslike näituste ja külastusprogrammide ning täiendavate teenuste väljatöötamine maaelumuuseumide üksustes on oluline prioriteet aastatel 2019-2021 ning infrastruktuuri arendamine
- C. R. Jakobsoni Talumuuseum asutati 3. septembril 1948. aastal, olles varem C.R. Jakobsoni perekonna poolt majandatav talu
- 1950. a võeti Kurgja taluhooned ajaloomälestisena riikliku kaitse alla. 1951.a detsembris avati esimene ekspositsioon.
- Talumuuseum on tegutsev ja elav talu, kes hoiab ja väärtustab C.R. Jakobsoni pärandit
- 1970. a muudeti muuseum Pärnu Koduloomuuseumi filiaaliks, 1974. moodustati eraldiseisev muuseum Pärnu rajooni TK alluvuses
- 1976. a märtsis anti muuseum üle ENSV Põllumajandusministeeriumi haldusalasse
- 1978-81 peahoone remont, rekonstrueeriti torn, püsinäitus avati 1981

Talumuuseumi arendustegevused

- C.R. Jakobsoni Talumuuseumi elamu-peahoone torni ja välisfassaadi renoveerimine, (projektitoetus Leader-projektitaotlused Rohelise Jõemaa koostöögrupp) ja omaosalus
- Vajadus peahoone ümbruse sadevee eemale juhtimiseks drenaaži paigaldamise projekteerimine ja ehitus. Geoaluse koostamine
- Alustatakse kompleksi kuuluva Sauna renoveerimine (rahastus projektitoetus Leader-projektitaotlus Rohelise Jõemaa koostöögrupp) ja omaosalus
- Projekteerimise vajadus - kompleksi kuuluvate hoonete ja välialade kommunikatsioonide renoveerimiseks
- Talumuuseumi peahoone renoveerimine ja uue püsiekspositsiooni koostamine ning avamine 2021.
- Projekti rahastusel ootab EASi Piirkondade konkurentsivõime programmist muuseumi püsiekspositsiooni projekti koostamine
- Avamine 2021 I kvartalis.

Talumuuseumi arendusprojekti elluviimine

Talumuuseumi arendustegevused

- Muuseumi roll ohustatud tõugude, põliskultuuride hoidmisel, väärtustamisel, elluäratamisel, esivanemate oskuste edasiandmisel
- Kasvatada ja tutvustada nn vanaema aiakultuure ja põliskultuure
- Traditsioonilise käsitöö tutvustamine, „käed-külge“ programmid

KOGUDE OLUKORD JA KASUTAMINE TALUMUUSEUMIS

Muuseumide kogud on suuremad kui ekspositsioonis näha võib. Hoidlates on varjul palju säilitamist väärivat. Suurem osa kogudest on seotud:

- C.R. Jakobsoni ja tema perega. Säilitatakse ka talukultuurile olulisi materjale.
- Hoidlad on külastajatele suletud. Nendes olevate kogudega tutvumiseks ja kogude kasutamiseks tuleb külastus eelnevalt kokku leppida.
- Kogude eksponeerimine väljaspool muuseumi
- Vändra kihelkonna rahvariideid tutvustava trükise avaldamine
- Kultuuriministeeriumi komisjoni poolt Talumuuseumi kogude auditi läbiviimine. Puuduste kõrvaldamine, kogude inventuur, korrastamine, uue püsinäitusel vajaliku

mööbli restaureerimine jne

KOGUDE KASUTAMINE OSKUSTE ÕPETAMISEL

- Eesti rahva kultuuri on kujundanud talupojad ja maaharitlased.
- Kahjuks hakkavad kaduma need oskused, mis on meil aidanud üle elada erinevaid aegu.
- 2010. aastal alustati Kurgjal tööd Talukultuurikool pühapäeviti (1- 2x kuus) – vajab edasiarendamist
- Toimuvad praktilised õppepäevad traditsiooniliste oskuste tutvustamiseks (näiteks sõira, siidri ja koduveini valmistamine, puutööoskuste tutvustamine)
- Erinevad haridusprogrammid, sündmused teemavaldkondade tutvustamiseks („Sügis talus“, „Jõulud talus“, Talukultuurikooli õppepäev "Kirivöö rakendamine ja kudumine,, ning voki- ja keruskoolitus. Erinevad sündmused: Sakala tee jooks, Eesti hobuse päeva, Talupäev, mardi- ja kadripäev jpm
- Personali arendamine – programmijuhtide koolitus, arengupäevad jne
- Osalemine rahvusvahelises koostöös (AIMA)

Arendustegevused ja tulevik Tori Hobusekasvanduses

- Alates 16.12.2016 Tori Hobusekasvandus Eesti Põllumajandusmuuseumi hallata. 28.08.2017 sihtasutuse koosseisus
- Korraldatud 2017. aastast kevadeti heakorratalgud „Teeme ära“ kasvanduse territooriumi korrastamiseks ning kivikorjed põldudel
- Soetatud kasvandusele vajalikud tööriistad ja tarvikud igapäevasteks tegevusteks. Remonttööd ja liivakatte uuendamine maneežis, Ratsutajate majas, renoveeritud ringrada hobuste veokatsete võistlusteks, korrastatud elektrisüsteeme ja renoveeritud pumbajaam jne
- Rahaliste vahendite eraldamine VV poolt ORF vahenditest alates 2017. aastast; majandus- ja tööjõukuludeks kuni aastani 31.12.2019.
- Muinsuskaitse eritingimuste koostamine projekteerimise algatamiseks
- Hobusekasvanduse taristu renoveerimiseks vajaliku projektdokumentatsiooni koostamine, esitamine vahendite saamiseks MAK-i. Eraldatud 2019 3 miljonit eurot kogu kompleksi renoveerimiseks

TORI HOBUSEKASVANDUSE ARENDUSTEGEVUSED

- Esitatud PRIA-le taotlused pindalatoetuste ja ohustatud tõugu hobuste toetuse saamiseks.
- Teostatud kasvanduse hobuste aretustegevuse eesmärgil märade paaritamine sobivate täkkudega 2017 -2019. Sündinud 18 varssa (EPM-is 2 eesti tõugu varssa)
- Varutud sööt, uuendatud püsirohumaad aastatel 2017-2019 kokku 54,6 ha, teostatud heinaseemne allakülv. 2019. a varutud sööt kasvanduse põldudelt
- Viidud läbi riigihanked põllumajandustehnika soetamiseks, detailplaneeringu algatamiseks, kolmevõistluse ja krossiraja väljaehitamiseks,
- Arendatud hobuteenuseid; grupi- ja eratreeningud, hobusõidu ja küllaste teenuste arendamine
- Koostöös Eesti Hobusekasvatajate Seltsiga korraldatud hobuüritusi
- Arendatud turundustegevusi messidel, meedias, infotrükised
- Koostatud trükis „Tori Hobusekasvandus“ 160

Tori Hobusekasvanduse arendamine

- Riigihangete läbiviimine kompleksi renoveerimiseks ning pmtehnika soetamine
- Esimese tallihoone renoveerimine – tallihoone nr 6 – 2018.
- Kogu kompleksi hoonete ja väliskommunikatsioonide renoveerimine, projektdokumentatsiooni, finantsanalüüsi koostamine ja vajalike teenuste arendamine
- Koostöö arendamine erialaorganisatsioonide ja kohaliku omavalitsusega ning haridusasutustega.
- Konseptsiooni kavandatava koostöös Tori vallaga ühismuuseumi rajamiseks „Tori Pööning“ koostamine Tori Hobusekasvanduse ja Tori kihelkonna muuseumi loomiseks.
- Muuseumi ekspositsiooni kavandamine, Tori valla muuseumi ja hobusekasvanduse esemete korrastamine, restaureerimine.
- Tori Põhikooli, Tori valla ja Tori Hobusekasvanduse ühisprojekt haridusprogrammi „Saa tuttavaks tori hobune“ väljatöötamine ja läbiviimine Tori Põhikooli IV-VI klasside õpilastele

SUURSÜNDMUSED

- Eesti hobuse päev
- Talupäev
- Lambapäev
- Jaanipäev
- Sakale tee jooks
- Tori tõugu hobuste jõudluskatsed,
- Tori tõugu noorhobuste jõudluskatsed
- Suvefestival „Tori ööd ja päevad“ osalemine
- Seminarid
- Teaduspäevad, näitused
- Messidel osalemine
- Turundustegevuste läbiviimine

SUURÜRITUSED-PROGRAMMID

Kadrill suvefestivalil „Tori ööd ja päevad“

Tori lapsed treeningul

Ansambel Linnutaja Kurgjal – Talupäev 24.08.2019

Kurgjal Talupäev 24.08.2019

ÜLE-EESTILISED ALGATUSED- osalemine

- Osaletakse 1. mail toimuval Maaturismi ettevõtete avatud uste päeval.
- Osaletakse Maaeluministeeriumi korraldatud üle-eestilisel avatud talude päeval
- Maaeluministeeriumi algatusel Eesti toidu kuul osalemine (eesmärgiks pöörata rohkem tähelepanu kohalikele maitsetele ning väärtustada head Eesti toitu ja kohaliku toidu tegijaid, sündmuste keskmes hea Eesti toit)
- Rahvusvahelised messid Lätis, Soomes,
Leedus
- Kodulehe arendus
- Turndusstrateegia ja siseturundus

AITÄH TÄHELEPANU EEST

